UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bartolvs A Saxo Ferrato In primam Codicis Partem

Bartolus

Lugduni, 1567

Legationibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96119

Visual Library

perſonalibus quidā excuſantur,a patrimonialibus nullus,quid
ergo fiet:vtrū propter id,qđ ſapit naturam perſonalium excuſe-
tur a toto,an vero propter id,qđ ſapit naturam patrimonialis
vel realis excuſetur a nihilo?Et breuiter lʒ cōtingat qđ quis non
poſſit grauari ad perſonalia propter delictū ſiue propter aliā im
munitatē,ſemper fiet ſeparatio,q꞉ quatenus hoc reſpicit pſonā
non grauabitur,quatenus autē reſpicit ſumptū ſeu patrimoniū
grauabit,vt l.relegatorum.§.fi.⁊ l.ſequen.ff.de interdi.⁊ relega.⁊
hic eſt caſus l.maximarū.ſupra de excu.mu. Nam ibi ponuntur
quedam munera ſordida,que reſpiciūt ſumptū ⁊ laborem perſo-
ne,⁊ ſic ſunt mixta,a quibus excuſantur ſolū patrimonia quorū-
dam,qui ſunt in maxima dignitate,aliorū autē patrimonia non
excuſantur,licet ſint in dignitatibus minoribꝰ. Sʒ cōſtat ꝙ oīs
perſona,que in dignitate eſt,ꝑut perſonā reſpicit,excuſet̃ a mu-
neribus ſordidis,vt l.humiliorib.j.de ſuſcep.⁊ arca.Ergo appa-
ret qđ alij exiſtētes in dignitate nō grauātur ipſi,ſed eorum pa-
40 trimonia. ¶†Itē quero,cū in iure ſepe fiat mentio de muneribꝰ
ordinarijs,⁊ extraordinarijs,⁊ que ſint iſta. Et Gul. dicit in d.l.
o neminem.[o] qđ ordinaria ſunt,que habent certā,⁊ determinatam
preſtationē.Extraordinaria ſunt,que quandoqʒ ꝑ accidens in-
dicūtur,vt l.Seio.§.medico.ff.de ann.lega.⁊ l.ſed ⁊ ſi per pretorē.
§.ſi ferie.ff.ex quib.cau.ma.Sed l.j.C.de vac.pub.mu.videtur vel-
le dicere qđ ſunt extraordinaria munera,que imponūtur a lege,
vel ſenatuſcōſulto,vel cōſtitutionibꝰ principū.Certe illa concor.
cum dicto Guliel.q꞉ quando imponūtur a lege,vel cōſuetudine
perpetua,vel cōſtitutione,tūc de neceſſitate habent certā,⁊ ordi-
natam preſtationē.Sed ea,que imponūtur quādoqʒ per accidēs
non poſſunt habere perpetuā,⁊ ordinariam preſtationem,⁊ hoc
modo forte debet intelligi l.j.C.de ſuperindi.q꞉ indictiones per
ſingula luſtra ante illā legē non imponebātur perpetuo,ſed forte
ad beneplacitū ꝑncipis.Si enim vere hoc fuiſſet,ſine dubio fuiſ-
ſent ordinarie preſtationes,ſed q꞉ non erāt,ideo fuit neceſſe redi-
p gi in aliā cōſtitutionem.[p] †¶Itē quero pedagiū,ſeu gabella que
41 ſoluit̃ a trāſeuntibꝰ,vtrū ſit onus reale vel perſonale. Et reſpon
q deo qđ eſt reale,vt l.ij.de priui.vete.⁊ no.in l.fin.de cano.largit.[q]
Sed tunc quero vltra,cū dicimus clericos teneri ad onera realia
quare ab eis nō poſſunt exigi iſte gabelle,vt in c.clericis.extra de
immunita.eccleſia.lib.vj.Reſpon.qđ dixi iſta munera patrimo-
nialia exigi a clericis,intelligas quādo patrimoniū iuit ad cleri-
cos cum onere,ſed ſi ad eos iuiſſet res libera,nō poſſent grauari
ſed iſte gabelle,⁊ pedagia indicūtur rebus liberis clericorū,ideo
quia trāſeunt per totū territorium,hoc autem non poteſt fieri,er
r go,⁊c.[r] ¶†Sunt ⁊ alie diſtinctiones munerū,q꞉ quedam publi-
43 ca.quedam priuata,⁊ iſta nō proſequor,quia nō pertinent ad no
ſtram materiam.¶Itē quedā dicuntur angaria,⁊ quedam per-
s angaria,[s] quia ſub predictis continentur,⁊ habemus rubricam
t ſpecialem infra de curſu pub.l.angaria,⁊ perangaria.lib.xij.[t]
¶Ultimo ſcias quod omnia iſta dicuntur munera ciuilia,vt l.
munerum.§.hec autē omnia.ff.de mune.⁊ hon. Hic nō ſunt alia.

ADDITIONES.

a ¶Uiri.Adde Feli.in c.dilectus filius.de reſcrip.⁊ in cōſilio xij.
b ¶Competunt mulieribus. Adde iſtum in l.j.C.de dig.lib.xij.⁊
Panormi.in c.dilecti filij.nu.ij.⁊ quod ibi poſui i addi.ad ipſum,
in verſi.in muliere.extra de arbit.
c ALEX.¶Limita per Barto.in l.j.de auro coronario. Quid in
ſcholarib.ſtudētibus in ꝓprijs domibus? Dic idē ſecūdum bar.
in l.j.qui etate ſe excuſant.⁊ l.medicos.⁊ ꝙ not.C.de ꝓfeſ.⁊ medic.
in verſic.item quero aliquis.Adde bal.in l.ij.C.ſine cenſu vel reli.
⁊ Bald.in l.placet.C.de ſacroſanct.eccle.vbi dicit an poſſint colle
cte imponi forenſibus pro rebus quas tenēt in ciuitate collectan
te.Determinat qđ non de quo per eundē in l.reſcripto.§.fi.ff.de
munerib.⁊ hono.vide Bar.in l.forma.§.illam.de cenſi.Et an fo-
renſis poſſit cōueniri in loco vbi habet ſuas poſſeſſiōes,⁊ terras.
d ¶Scholaribus. Tu vide de hoc Iac.Reb.in l.nec ipſi.no.j.C.
de inco.⁊ vbi quis dom.habe.videatur.
e ¶Imponere.Uide Feli.in c.cum dilecta.de reſcript.verſi.ſingu
li.Adde iſtum in l.vna.nu.ij.⁊ quod ibi poſui in apoſt.ad ipſum in
verſic.collectas.C.de ſuperindi.
f ALEX.¶Nota per bar.in l.prima.qđ cuiuſque vni.no.⁊ aliqd
in l.quarta.§.actor.⁊ ibi ſcripſi.ff.de re iudicata.⁊ in l.placet.C.de
ſacroſanctis eccle. Et an dominus poſſit imponere vaſſallo per
25 bal.in l.penulti.C.de bon.q̄ liber. ¶†Quid ſi ciuitas debet mit
tere mille homines in exercitū,an ſit onus impoſitū pſonis,an ve
ro rebus.Uide Bald.in l.etiam.in fine.C.de exec.rei iudi. Item
26 †vſurario forēſi impon̄ collecta.Bal.in l.etiā.C.de exec.rei iudi.
27 Itē†collecte dicuntur ille que nō habēt certam formā.ſed variā-
tur ſecundum voluntatem ſuperioris,vt not.Bald.in l.fin.C.ſine
cenſu vel reliquis. ¶Item collecta imponitur per ſolidum ⁊ li-
bram.* ¶Libram.Adde Inn.in c.grauē.de ſent.excommu.⁊ vi
de d.Alex.in d.§.actor.alle.in tex.prout ipſe ſe remittit.poſt q̄ris
ſucceſſiue Bart.cū concor.nonnullis ibidem per eum ſignatis.*
Adde gl.in l.ſancimus.la.j in ver.perequatio.C.de aduo.diuer.
g ¶Imponi.Adde domi.Alexā.de Imo.in conſi.lxviij.ij.parte.
h ¶Ex cōſuetudine.Uide domi.Alex.de Imo.conſulentē cōtra
Bar.in conſ.ſuo ccx.incip.viſo.ita etiā refert.⁊ ſequitur do.Iaſ.
May.in l.de quibus.de legi.Et dic qđ immo videtur ſufficere cō
ſuetudo antiqua ſi ponderes Bart.in l.j.C.de aur.coro.lib.x.que
conſuetudo eſt decem annorum,ſecundum Pan.in c.fi.de cōſue.
i ¶Clericis,⁊ eccleſie. Adde qđ poſui in apo.ad iſtum in l.placet.
nu.xiiij.in verſi.pro rebus eccleſie.C.de ſacroſanc.eccle.in ij.lect.
k ALEX.Uide Ioā.And.in c.j.de immu.eccle.lib.vj.⁊ ibi Domi.
de ſan.Gemi.⁊ doct.in Cle.j.§.ſane.de iure patro.⁊ Ioā.Cald.in
conſi.x.quod ponit in tit.de conſti.⁊ incipit,factū ſuper quo con
ſilium petitur,tale preſupponitur.Alex.Sed ſi alibi non ſoluere
tur tributum,tunc dicit Gul.Aut imponitur collecta ab eo.qui
habet iuriſdictionē vniformem in omni loco,vt a ꝑncipe,⁊ tūc
deberet ſoluere quis pro rebus,quas habet vbique.Cōſuetudo
Italie ſe habet qđ a forenſibus poſſidentibus in territorio ſolua
tur collecta,adde Bal.in l.etiam.ſupra de execu.rei iudica.
l ALEX.¶Hoc firmat Ioā.And.in c.j.de immuni.eccl.lib.vj.⁊
ibi domi.⁊ doct.in d.cle.j.⁊ vide l.fi.§.patrimoniorū.⁊ l.reſcripto.
§.fi.⁊ ibi gl.⁊ Bar.ff.de mune.⁊ hono.⁊ habet̃ in auth.item nul-
la communitas.C.de epiſc.⁊ cleri.⁊ in ca.j.de immuni.eccle.in vj.⁊
ibi Io.⁊ plene Bald.in l.iij.⁊ Salice.C.ſine cenſu vel reliquis.⁊
Angel.in l.iiij.§.actor.⁊ ibi etiam domi.Alexand.ff.de re iudi.
m ¶Maritus.Adde domi.Soci.in conſil.ccxvij.incip.circa hanc
q.verſic.nono hoc idem.
n ALEX.¶Uide in rub.C.de ann.⁊ ibi vide bar.⁊ Adde bar.in l.
reſcripto.§.fi.de munerib.⁊ hono.⁊ per gl.in rub.C.de mu.patri.
o ¶Gul.in d.l.neminem.Adde eundem Gul.de Cug.in l.placet.
nu.vij.⁊ quod ibi poſui in apoſt.ad ipſum in verſi.ab ordinario.
C.de ſacroſanc.eccle.dixi poſt Iaco.Rebuf.C.in rub.de mu.patr.
nu.ij.iſto tit.⁊ in rub.de iudi.nu.iſto etiam lib.
p ALEX.¶Et que dicantur munera ordinaria,⁊ que extraordi-
naria,adde Bal.in l.fi.verſi.adde tamē.C.ſine cenſu vel reli.⁊ bar.
in l.hi qui.ff.de iur.immu.Imo.in l.ſi ex toto.in prin.de leg.j.
q ALEX.¶†Clerici non tenētur ſoluere pedagiū,ſeu gabellas.
42 Uide per Bald.in l.placet.⁊ in l.ad inſtructiones.⁊ in l.pen.C.de
ſacr.ſanc.eccle.
*¶Gabellas.Adde Ang.in conſ.incip.punctus queſtionis ta-
lis eſt.⁊ Io.de por.Uicē.in ꝯſ.omnipotētis dei poſtulato ſuffra-
gio,in primo ſciendum.⁊ Fede.de Sen.conſi.x.⁊ Eſdre.c.vij.ver.
vobis quoque totum.
r ALEX.¶Uide Bar.⁊ que ibi ſcripſi in l.j.in fi.princ.ff.de pub.
⁊ dictum domi.Ant.in c.ſi diligenti.de reſcrip.in fi.vbi tenet cle-
ricos a collecta eſſe exemptos,prout reperiuntur exempti de iu-
re.⁊ Imo.in c.fi.de reſcrip.in repe.
s ¶Quedā angaria,⁊ quedā perangaria.Tu vide de hoc Reb.in
ru.C.de ann.⁊ trib.nu.vij.iſto li.Gul.de Cug.in l.neminē.nu.xij.⁊
ibi poſui in apoſt.ad ipſum.in ver.quid dicit̃ angariarū munus.
C.de ſa.ſan.ecc.⁊ gl.in c.j.in tit.que ſint regalie.in vſibus feud.
t ALEX.¶Uide l.neminē.de ſacroſ.eccl.⁊ ibi plene declarat Cy.
⁊ gl.in c.non minus.de immun.eccleſie.⁊ per Roſ.in libellis ſuis.

De legationibus. Rub.LXIII.
LEX II.

1 ¶Heredes officialium quatenus teneantur.

Cum vos. Pone hic caſum in terminis ſic.Titius ⁊ ego ſumꝰ creati
ſyndici in cā fiſci,vel Principis,ad defendendā
quādam cām Principis ⁊ accepimus pecuniam
pro ſumptibus litis ego ivi,⁊ cām defendi,ſʒ Ti
tius non venit,q꞉ mortuus eſt.Ego volo repete
re ab heredibus illius Titij illam pecuniā,quam ipſe habuit a
Repub.queritur an poſſim?Et rūdetur ꝙ ſi ille acceperit pecu-
niā ob proprios ſumptus,nō poſſum repetere ego,ſed Reſpubli
ca.Aut ille accepit pecuniā propter ſumptus,hoc eſt,vt ſolueret
aduocatos,⁊ tūc cuʒ ego,qui ivi ad defendēdum cām ſim ad hoc
obligatus,potero illam pecuniam repetere.Item potero collegā
meum in eo,in quo deliquit,propter onus ſibi impoſitum accuſa
1 re corā preſide,ꝙ intellige ſi ille collega meus viueret.h.h.¶†Et
nota ꝙ licet vnus ex officialibus,vel ambaſiatoribꝰ decedat,vel
alias officium non impleat,ꝙ ſalarium decedentis,vel alias non
implentis,non accreſcit ei,qui ſolus impleuit,quod no.

ADDITIO.

a ANG.¶Hoc puto verū ſi duo eſſent deputati ad idē officium,ſe
cus ſi ad diuerſa,vt vno decedēte,alter gereret vtrūqʒ officium.⁊
de mandato ſuperioris,q꞉ tunc cum officia ſint diſtincta.⁊ diſtin
cta habeant ſalaria,iſte dicitur ſufferre vicē duorū,⁊ ideo duplex
2 ſalariū habere poterit.arg.C.de aduo.diuer.ind.l.binos.¶†Itē
facit hec lex,qđ ſi ambaſiator decedit in itinere,ſalarium pro rata

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

tempoꝛis quo nō ſeruiuit,per heredes debet reipublice reſtitui.
3 ¶†Et ſic facit contra heredes aſſeſſoꝛum , qui in officio deceſſe-
runt,quod teneantur reſtituere pꝛo rata tempoꝛis ſi totum aſſeſ
ſoꝛ receperat ſalarium,vel ſi non receperat quod heredes non de
beāt habere,niſi pꝛo eo tempoꝛe quo defunctus ſeruiuit. De quo
4 per Doc.in l.diem functo.de offi.aſſeſ. ¶†Item nota quod ſi v-
nus ambaſiatoꝛ in itinere decedat,alter ſolus poteſt officium am-
baſiate explere,⁊ id quod faciet,tenebit,⁊ ratum erit,ac ſi eſſet fa
ctum per ambos.Vide ff.eo.in l.legatis.

LEX III.

TRanſmarina. Legatio tranſmarina tri-
buit vacationem biennij,ſe
cus ſi pꝛope,quia tunc talis legatio non tribuit vacatio
nem.h.o.Sed op.ſ.de mune.⁊ hon.l.ij. Solu. Illa determinatur
per iſtam. Vel aliter, Legatio a remotis tribuit vacationem ab
omnibus ciuilibus muneribus , vt hic, legatio vero de pꝛopin-
quo tribuit vacationem a munere legationis per biennium, non
a muneribus ciuilibus.

LEX IIII.

1 ☞Recipiens dignitatem ad poſtulationem ⁊ pꝛocurationem,
non habet immunitatem a muneribus,ſecus ſi a libertate.
2 Pactū an fieri poſſit ne immunitas a lege cōceſſa locum habeat.
3 Immunitas conceſſa officio quando durat,etiam officio finito.

VNiuerſi. Omnes qui dignitates ſuffragio re-
ceperunt, non habent vacationem a
muneribus pꝛopter dignitatem,ſed ſi legatus fuerit,ha
a bet ꝓpter legationem.h.d. Iſta eſt ſingularis lex,⁊ ideo no.[a] Sed
opp.videtur qđ iſti,⁊ ſimiles excuſantur,vt ff.de va.mu.l.legato.
§.comites.⁊ l.eos.ſ.de excu.mu. Huius timoꝛe hec lec.huius le-
gis variatur. Nā contraria loquuntur in eo qui recipit dignita-
1 tem ex mera liberalitate. †Hic vero in eo, q̄ recepit ad poſtula-
tionem ⁊ pꝛocurationē,arg.ff.qđ quiſque.iur.l.iij.in pꝛin. ¶Et
no.hāc lect.⁊ facit ſ.de peti.bono.ſub. l.j.⁊ quod ibi not.⁊ de ex-
b cuſ.tut.l.tria onera.ibi dum dicit,non affectate.[b] †Alij dicunt,qđ
2 in contrarijs recepit dignitatem ſimpliciter hoc ſuffragio , id eſt,
pacto,ne immunitatem haberet,quod eſt tenendum menti,quod
ex pacto fieri poteſt,ne immunitas a lege conceſſa locum habeat
¶In contrarium facit quod dicimus de clericis,qui nō poſſunt
renunciare pꝛiuilegio clericatus,vt extra de foꝛo compet.c. ſi dili
genti.licet de iure ciuili videatur ſecus,vt ſ.de pact.ſi quis in cō-
ſcribendo. Tertio modo legitur,quod cōtraria loquuntur in his
que recipiunt dignitatem ſine ſalario, hic vero in his, que reci-
piunt ſuffragio,id eſt, cum ſalario , ⁊ contemplatione ſalarij ma-
gis,quam officij,⁊ etiam hanc lec.tene menti,quia ſingularis eſt.
3 Alij dicunt quod hic finitum erat officium , in contrario autem
durabat. Sed hec lectu.non vera,vt ſ.de excu.mu.l.maximarū.in
fin.⁊ l.eam legem. Vel.dic coniungendo hanc legem cum legibus
pꝛecedentibus, quia quandoque quis conſequitur officiū abſq;
dignitate,⁊ tunc durante officio habet immunitatem,vt ſ.de ex-
cu.mu.l.j.⁊ quod ibi not. Aut cum dignitate, ⁊ tunc aut illa di-
gnitas obuenit abſque pꝛocuratione, ⁊ abſque pacto , ⁊ non
pꝛetexta ſalarij,⁊ habebit immunitatem durante dignitate,⁊ po
ſtea,vt d.l.maximarum.in fi.⁊ l.eam legem. Aut obuenit cum ali-
quo ex pꝛedictis , ⁊ habebit immunitatem durante officio, non
poſtea,vt hac lege.quam not.quia lex iſta eſt ſingularis.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶Adde Bar.in l.ſi ſeruus.§.ſi vero.de fur.in q. illa de
damnis datis ambaſiatoꝛibus,vt nō reſtaretur ſi ambaſiata fuit
pꝛocurata.⁊ p Bar.in l.inter cauſas.§.non oīa.ff.mandati. Facit
cap.ij.de tēpoꝛ.oꝛdin.in vj.⁊ in l.qui cōtra de inceſt.nu.vbi igno-
rantia pꝛocurata nō excuſat.⁊ Bart. in l.j.in pꝛin.ſi quis teſt.li-
ber eſſe iuſ.fue.facit Gul.dictum in l.cōtra.ff.de legi.qui dicit,qđ
ciuis ſciens penſionē ſecretam qđ minus valere debeat,vendidit
carius,ꝙ illa malitia eū nō excuſat Vide Joā.And.⁊ Imo.i ca.
ſignificaſti.de pigno.⁊ Spe.in tit.de iudi.in verſ.illud autē. vbi
dicit,quod ſi nūcius miſſus a domino captata tamē opera,⁊ non
requiſitus in itinere fuit captus , nō tenetur dominus eum redi-
mere. Vide Inn.in c. ſicut.el.iij.de iureiurādo.de illo qui in bello
amiſit equos vt non teneat̄ dn̄s eos reſtaurare, ſi ipſe affectauit.
b ALEX. ¶Adde etiam ad hoc optimum tex.in l.v.§.fi.ff.ſi quis
cau.⁊ l.quidam.ff.ex quibus cauſis maio. Adde etiā qđ omnis il
le,qui eſt in officio vili,⁊ parui valoꝛis pꝛeſumitur affectas. Tex.
eſt in l.ſpadonem.§.fi.de excuſ.tut.in not.xxxj.in litera M. Adde
quod habetis in l.vxoꝛi.§.fi.de fal.⁊ l.ex ſententia.⁊ qđ ibi Bart.
ff.de teſt.tut.⁊ per Domi.in cap.ij.vt lit.pendente.in vj.⁊ qđ dixi
ſ.in magna apoſtila.adde tex.⁊ ibi Ange.in aut.vt iudi.ſine quo
quo ſuffra.in pꝛincip.⁊ contra officiales pꝛocurantes habere offi
cium,pꝛeſumitur habere animum male ſe gerendi, vt dicit Bar.
in l.fi.de murilegulis.

LEX V.

SI quod. In his que publicam vtilitatem reſpi-
ciunt,nō valet refoꝛmatio facta a pꝛo-
uincialibus,etiā conſentiente pꝛeſide,niſi per pꝛefectum,
vel pꝛincipē fuerit appꝛobata.h.d. ¶Et ad euidentiā pꝛemitte
ꝙ quādo pꝛeſes vel aliquis ſuperioꝛ pꝛoponit aliquod dubiū in
ſuo cōcilio,⁊ petit ſup hoc ſibi ſanū conſiliū exhiberi,vnde eſt idē
dicere ꝓponere ⁊ conſiliū poſtulare. Hoc p̄miſſo pone caſum ſic.
Pꝛeſes pꝛouincie cōuocauit plamentū in ꝓuincia,⁊ in eo pꝛopo-
nit,⁊ cōſiliū petit ſup aliquo euenienti, qđ reſpiciebat vtilitatem
publicā,ſuper quo fuit conſultū vt ad pꝛincipē mitteretur lega-
tio,ſeu ad eius curiā,vel fuit aliter refoꝛmatū. ¶Querit̄ an hoc
ſufficit p pꝛeſidē appꝛobari. Reſpōdet Imperatoꝛ ꝙ nō.h.d.Ce-
1 tera ſunt plana. ¶†Et no.hic modū faciēdi ꝓpoſitū in concilio,ſi
ue plamento. Petit enim pꝛoponēs ſanū, ⁊ vtile cōſiliū exhiberi.
Et hoc verū,quādo pꝛopoſitum ſit ſuper aliquo dubio. Sed quā
do fieret ſup certo,ſecus,vt l.ij.ſ.de exc.mu. Verbi gratia,finitū
eſt officiū vnius officialis, cōgregatur cōcilium , vt eligat̄ ſequēs
officialis,tūc qꝛ certū eſt electionē debere fieri non cōpetit conſi-
2 lium ſuper hoc,ſed petit vt eligāt homines de cōſilio. ¶†Secū-
do.no.ꝙ pꝛeſides pꝛouinciarū coadunāt conciliū,ſeu parlamen-
tum vniuerſale pꝛouincie, ꝙ intellige nō ꝙ omnes de ꝓuincia de-
beāt ad illud ire,qꝛ hoc eſſet durū,ſed de omnibus ciuitatibꝰ de-
putātur aliqui ambaſiatoꝛes,vel ſyndici qui ciuitatē repꝛeſentēt
⁊ iſti dicūtur aſſiſtere pꝛeſidi.⁊ hoc ſentit gl.poſita ſuper v̄bo.in-
3 ter omnes. ¶†Tertio no.ꝙ pꝛeſes ſolus nō poteſt referre pꝛinci
pi.qđ intelligit gl.in his que reſpiciunt publicā vtilitatem,alias
4 ſecꝰ,per tit.ſ.de rela. ¶Quarto not.ꝙ ſtatutū[a] ſeu cōſtitutio fa
a cta a p̄ſide,ſeu parlamēto,vel cōcilio pꝛouincie nō valet , niſi ap-
pꝛobetur per ſuperioꝛē. Sed cōtra hoc opp.qꝛ quilibet populus
poteſt ſibi facere ſtatutū,vt ff.de iuſti.⁊ iur.l.omnes populi. So-
lut.dicit Gul.ꝙ illud eſt verū in his,que p̄uatā vtilitatē reſpiciūt
In his vero que reſpiciūt publicā vtilitatē pꝛincipaliter,nō poſ-
ſunt,vt hic. ¶Sed ego dico aliter in l.omnes populi. Nā q̄dam
eſt populus liber qui habet omnē iuriſdictionē, ⁊ tunc poteſt fa
cere legē,⁊ ſtatutū pꝛout ſibi placet,vt d.l.omnes populi. ⁊ inſti.
de iur.natu.gen.⁊ ciu.§.omnes populi.vbi ponitur exēplū in po-
pulo Romano. Quidā ſunt populi, qui nō habēt iuriſdictionem
de iure communi,vt ciuitates,que non habent merum imperiū.
Item pꝛouincia tota,que licet habeat merum imperium,vt l.illici
tas.§.qui vniuerſas.ff.de offic.pꝛeſid.tamen a pꝛeſide appellatur
ad ſuperioꝛem,⁊ tūc eoꝛū ſtatuta non valent,niſi confirment̄ a ſu
perioꝛibus,vt hic. Et ita fit in iſtis ciuitatibus marchie,⁊ duca-
tus,nā non admittunt̄ eoꝛum ſtatuta,niſi appꝛobata per ſuperio
rem vt dixi in d.l.oēs populi. Sic etiā ſtatutū , ꝙ fieret in aliquo
5 caſtro,non admitteretur,niſi p commune appꝛobaret̄. ¶†Item
not.ꝙ pꝛeſides pꝛouinciarum non poſſunt facere cōſtitutiones,
tamen iſti pꝛeſides,qui mittuntur ab eccleſia,aliud ſeruāt,vel ex
conſuetudine,vel ex ſpeciali cōceſſione. De quo dixi in d.l.oēs po
6 puli.vbi hanc l.allegaui. ¶†Item no.ꝙ concilium ſeu parlamen
tum debet conuocari in loco publico. De quo dixi in l.ij.ſ.de de-
cur.⁊ videas que ibi dixi. Iſta omnia perpetuo tene menti.

ADDITIO.

a ALEX. ¶Statutum factum ab antianis,an requirat confir-
mationem ſuperioꝛis,an poſſit reuocari ſine eius conſenſu,ſcȝ.ſu
perioꝛis. De hoc vide Bar.tenentē qđ ſic,in l.omnes populi.⁊ l.
omnium.de teſti.vbi tamen Bald.contra.vbi in l.omnes populi.
diſtinguit.ex quo apparet reſponſio ad contraria Bal.cum opi.
Bart.tranſit Sal.Fulg.⁊ do.Pau.de ca.in l.omnium.⁊ Pet.de
anch.in c.canonum ſtatuta.in ver.ſed hic incidenter quero.vtrū
in reuocatione.⁊ do.Abb.in c.dilecto.de pꝛeb.vbi ponderat ibi
eſſe caſum pꝛo Bar.qđ limitat,niſi ſuperioꝛ appoſuiſſet clauſu-
lam,ſi quid contra fiat qđ non valeat per illum tex.per Ange.in
d.l.omniū.⁊ Bal.in l.ex placito.C.de rerum permu.⁊ p Bal.An-
ge.⁊ Imo.in l.ex facto.in pꝛin.ff.de vulg.⁊ pupil.⁊ in l.omnium.
vide de.meum.

LEX VI.

1 **QVoties.** Non debet legatio mitti ad pꝛincipē
niſi de volūtate cōcilij, ⁊ authoꝛitate
ſuperioꝛis.h.d. ¶†No.hic ꝙ pꝛioꝛes ſoli huius ciuita
tis non poſſunt legatū mittere ad pꝛincipem ſine magno cōcilio
2 ciuitatis. ¶†Scđo not.qđ quando vocantur ad concilium oēs.
ſufficit qđ ſint in concilio illi qui ſunt in ciuitate,nec ſunt expectā
di illi,qui ſunt abſentes,vt hic dn̄ dicit,intra vꝛbem. ¶†Itē no.
quod

quod non ſunt expectandi infirmi,vel aliter impediti,vt ſint in cō
cilio. ¶ Item not. qd ambaſiatores debent portare literas ſue
ambaſiate,ad qd facit quod dixi ſupra de decur.l.ſi quis decurio.

De excuſationibus artificum. Rubr. LXIIII.

LEX I.

ARtifices. Artifices hic expreſſe habēt im-
munitatem a perſonalibus mu-
neribus, tam diſcipuli, quam magiſtri. h.d. ¶ No.
1 hoc bene†quia quod dictū eſt de diſcipulis dictum
eſſe intelligitur,vt omnes dicantur artifices,quod fa
cit ad ea que dixi in l.legatis ſeruis,§.ornatricibus,de leg.iij.

De potioribus ad munera non vocandis. Rub. LXV.

LEX VNICA.

SI ipſe. Iuſta cauſa eſt appellādi, ſi alter prius
debeat nominari.h.d. Pone caſum, vt
ſ.quemad.ad ciui.mu.l.penul.ꝛ fi.Alias pone,rector
debet eſſe de natione Romana, ꝛ ſi eligitur de natio-
ne Tuſcorum,certe licite appellatur.

Si propter inimicitias creatio facta fuerit. Rub. LXVI.

LEX VNICA.

SI propter. Creatio facta de aliquo pro-
pter inimicitias. facit ali-
1 quem ſi vult,poſſe appellare.h.d. ¶†Not.quod eo
ipſo ꝙ quis eſt electus ab inimico ſuo , preſumitur
electus propter inimicitiam,vt dicitur in teſte,qui
tulit teſtimonium contra inimicum , quod eo ipſo
intelligatur tuliſſe teſtimonium propter inimicitiam,vt l.ob car
men.§.fi.de teſta.

De ſumptuum recuperatione. Rub. LXVII.

LEX VNICA.

1 MVneribus. †Electus,qui habet excuſa
tionem recuperat ſumptus
quos facit in lite ab eo qui eum nominauerit.h.d.
2 Not.quod dixi in ſummario.Ex quo habes†quan
do electus appellat,eligens ſeu nominans debet ci-
tari, quia eius intereſt, vt vides hic, nam condem-
natur in expenſis. Facit ff.de adop.l.nam ita diuus.

ADDITIO.

¶ Allegatur hic,quod iuramentum calumnie excuſat ab expē-
ſis,ſed nihil Bart.dicit hic, ſed in l.j.§.j.ad Turpil. ꝛ ibi ſcripſi.

Si poſt creationem quis deceſſerit. Rub. LXVIII.

LEX VNICA.

SI ante. Onus ſubeundi munera non tranſit ad
heredem mortuo patre.h.d.

De tabulariis ſcribis.&c. Rub. LXIX.

¶ Nota quod nomina que ponuntur hic in rub.exponuntur in
gl.ꝛ ponuntur alia nomina.Dic vt in ea.

LEX I.

1 ☞ Notarius,quando inuitus poteſt rogari de inſtrumentis.

NVlli. Notarij, qui ad aliquam militiam vel aliud
officium tranſeunt, remouentur, ꝛ reuocan-
tur,ad curiam intra quinquennium,non poſtea,h.d.

ADDITIO.

1 ANG. ¶ Sumo arg.ex iſta lege ꝙ†tabellio inuitus poteſt ro-
gari de inſtrumentis,ſi tamen ante quinquennium tempore quo
officium exerceri cepit,rogetur,ſecus autem ſi poſtea.
ALEX. ¶ Adde Ang.hic, ꝛ Ro. in no.ij.in litera, N. Adde ꝙ
notarius non cogitur propter multitudinem contractuum con-
ficere inſtrumentum. Dicit Bar.in l.j.ff.fur.aduerſus nautas.ꝛ
Ioan.Andr.in addit. Specul.in rubr.de fide inſtrumen.ꝛ Bal.
in rub.ſ.eo.tit.ꝛ in l.qui teſt.in fi.de teſt. ꝛ Rom.in l.j. ſol.matri,
Item non cogitur notarius, quando eſt effectus decurio , aduo-
catus,vel clericus in l.vniuerſas.ꝛ ibi poſt Bart.ſ.de decu.Ad-
de tamen ꝙ ſi poteſt cogi notarius,ꝛ recuſat,poteſt officio priua
ri.Bald.in l.prouidendum,ſ.de poſthum.

LEX II.

QVicunque. Si decurio notariatus officium
aſſumpſerit,priuilegium decurio
natus amittit.

ADDITIO.

1 †No.ex hac lege,ꝙ licet decurio nō debeat tabellionatus officium
exercere,vt l.vniuerſos.de decur.tamē ſi exercet,inſtrumenta per
ſe facta nō ſunt irrita.ꝙ facit ad q.de qua in c.j.ne cleri.vel mona.

LEX III.

1 ☞ Notarius qualiter ſe gerere debeat in officio , ꝛ qui tabellio-
nes eſſe poſſint.

GEnerali Seruus non poteſt eſſe tabellio , ꝛ
ſi dominus eius ſciuerit tale officiū
aſſumere,parti ad intereſſe tenebitur, ſeruus vero fu
a ſtigabitur.[a] ¶†Not.hic quod notarius debet eſſe li
5 ber homo. ¶ Secundo not.†quod ſi notarius patiatur ſe roga-
6 ri de aliquo inſtrumento , ꝛ ſciat ſe habere aliquam qualitatem,
vel defectum,propter quem inſtrumenta ab eo nō valeant, quod
7 ipſe tenetur parti ad intereſſe,quod eſt not. ¶†Item no.ꝙ igno
rans non punitur. Sed modo opponitur.quia notarius dicitur
8 ſeruus publicus,vt l.non quaſi.ff.rem pupil.ſal.fo. †Sol. Et li-
b ber homo,tamen dicitur ſeruus publicus,[b]quia publice omni-
bus ſeruit,ꝛ ex eius ſtipulat.omnib.queritur dicit glo.ꝙ eſt not.
nec diſtinguit inter ſtipulationes pretorias , vel cōuentionales,
vel iudiciales. Sed quidā cōtra per ca.quanquā. de vſur.in vj.de
9 quo dixi plene in d.l.nō quaſi,Sz quero†vtrū libertus poſſit eſſe
10 tabellio. Dic vt in gl.notatur. ¶†Itē quero vtrum decuriones
poſſint eſſe tabelliones. Gl.dicit qd non,nec etiam aduocati.Tu
dic ꝙ nō debēt eſſe,ſed ſi aſſumant illud officium,poſſunt,ꝛ valēt
ea que faciunt. Et ſimile dicūt Cano. de clericis.vt extra ne cleri.
11 vel mona.cap.clericis.ꝛ dic vt ibi. ¶ Itē quero†vtrū notarij de-
beant ſcire iura.ꝛ dicit gl.ꝙ ſic.qd intellige qd non requiratur qd
ſint doctores vel legiſte,ſed ꝙ ſciant bene officium notariatus,vt
ſciant ſummam.ꝛ Florē.ꝛ alios libros eorum.ꝛ ſi hoc ignorēt im-
putetur eorū imperitie.ꝛ inquantū leſerunt partem tenentur par
ti,vt ſ.de magi.cōue.l.fi.ꝛ extra de reg.iur.c.imperitia li.vj. ꝛ ibi
c per Dy.[c] ¶†Sed quero quid debeant continere inſtrumēta.gl.
12 enumerat omnia,quam vide ꝛ ſigna.ſed in hoc eſt multū aduertē
d dum que ſit ciuitatis conſuetudo.[d] ¶ Itē querit gl.vtrum†no-
13 tarius poſſit conficere inſtrumētum per alium.[e] Dicit gl.ꝙ non,
e niſi in ciuitate Cōſtantinopolitana,vt in auth.de tabel.in princ.
ꝙ intellige niſi ſit notarius mortuus vel aliter infirmatus, ꝛ ita
impeditus ꝙ ſcribere nō poſſit,q2 tūc poterit per alium,vt extra
de fide inſtru.c.cū P.tabellio,facit ff.de offi.eius cui māda.eſt iu-
14 riſdi.l.j.i prin.Sed nūquid†aliquis iudex vel aduocatus teneat
accipere conſilium,ꝛ conſulere ſuper aliqua queſtione. Vide gl.ꝛ
tex.j.de proxi.ſac.ſcri.in l.ſacris la j.ſed nunquid tabellio cogat a
principio regiſtrare inſtrumentum,ꝛ poſtea publicare.Et videt
tex.hic facere ꝙ ſic.arg.q2 dicitur ſeruus publicus.Et de hoc vi
de arg.quod colligitur ſ.de defen.ciui.l.iubemus.

ADDITIONES.

a ANG. ¶ No.ex iſta l.†qd phibitus eſſe tabellio, lz ſit in quaſi
1 poſſeſſione officij tabellionatus,ꝛ conficiat inſtrumēta, nō tamē
propter iſtam quaſi poſſeſſionem validabit inſtrumēta per ipſū
facta ſecus tū eſſet,ſi quis in quaſi poſſeſſione tabellionatus cōfi-
ceret inſtrumēta,nec eſſet tabellio,vt notat Guliel.in l.Barba-
2 rius,de offic.pretoris.†Et ideo ſit cautus, aduocatus,dū contra
inſtrumenta opponitur ꝙ ille,qui ſcripſit inſtrumentū non erat
notarius,nec in poſſeſſione quaſi tabellionatus officij , vt faciat
articulari ꝙ tēpore dicti inſtrumenti confecti qd ille qui ſcripſit
erat tabellio,ꝛ in quaſi poſſeſſione tabellionatus officij , ꝛ p tabel
lione habebat,ꝛ reputabatur ab omnibus qui cognoſcebāt eū,ꝛ
qd erat liber homo,ꝛ talis conditionis qd non prohibebatur eſ-
ſe tabellio,alias non ſufficeret hoc ſolū articulare,ꝙ erat in qua-
ſi poſſeſſione tabellionatus officij,ex quo quaſi poſſeſſio non ſuffi
3 cit in his,que ſunt prohibitiua,per hanc legem.†Non obſtat d.l.
Barbarius.vbi ſufficit rōne publice vtilitatis quē fuiſſe in qua-
ſi poſſeſſione,eſto qd prohiberetur,q2 ibi erat in quaſi poſſeſſio-
ne ex diſpoſitione populi,qui eū liberum facere poterat,ꝛ feciſſet
ſi ſciuiſſet,vt dixi ſ.in l.j.ſi ſeruus vel liber,ad decurio.officiū aſpi
rauerit.Et vide ꝙ dixi in auth.de tabel.poſt prin.ꝛ vide Inno.ꝛ
in c.veniens.de ver.ſigni.in vj.ꝛ in capi.primo de fide inſtru.Sed
4 †quis probabit quem nō eſſe notarium,an opponēs,an aduerſa-
rius? Azo in ſumma de fide inſtr.tenet ꝙ opponēs debet proba
re maxime qū inſtrumētum producens eſt bone cōditionis,bone
fame,nec eſt cōſuetus circa talia verſari malitioſe. Pro hac parte